

Finnfundin kehityspoliittinen erityistehtävä sekä omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet vuosille 2024–2027

Fingo kiittää mahdollisuudesta esittää huomioita Finnfundin omistajaohjausmuistion luonnoksesta vuosille 2024–2027.

Muistioluonnoksen linjaukset ovat Fingon näkemyksen mukaan pääosin perusteltuja, kattavia sekä poliittisesti johdonmukaisia. Fingo esittää alla joitakin huomioita ja täydentäviä lisäsehdotuksia muistioluonnoksen otsikoinnin mukaisessa rakenteessa.

Finnfundin erityistehtävä ja strateginen ohjaus

- **Sivu 1, kolmas kappale.** Omistajaohjausmuistio on Finnfundin toiminnan pitkäjänteisyyden pohjalta perusteltua tehdä neljälle vuodelle, mutta on muistioluonnoksen mukaisesti hyvä jättää ulkoministeriölle mahdollisuus tarkistaa tavoitteita matkan varrella sekä keskustella sidosryhmien kanssa vuosittain yhtiön toiminnasta. Tässä yhteydessä **olisi toivottavaa tuoda esiin** (vaikka alaviitteessä) **ne sidosryhmät, joiden kanssa keskustelua käydään.**
- **Sivut 1–2, sivujen taitteessa oleva kappale.** On hyvä, että kaikista strategisen tason suunnitteluun ja yritysvastuuseen liittyvistä linjauksista tulee käydä vuoropuhelua myös keskeisten sidosryhmien kanssa. Tässä yhteydessä **olisi toivottavaa määritellä** (vaikka alaviitteessä), **mitä tarkoitetaan keskeisillä sidosryhmillä.**

Omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet

- **Sivu 2, viimeinen kokonainen kappale.** Tässä puhutaan yleisesti kehittyvissä maissa toimivista yrityksistä, seuraavassa kappaleessa suomalaisista yrityksistä. Olisi hyvä selventää, **tarkoitetaanko tässä kappaleessa etenkin kehittyvien maiden yrityksiä vai yhtä lailla niitä ja suomalaisia yrityksiä.** Tällainen tarkennus selventäisi, millä painotuksella Finnfundin on pyrkimys tukea kehittyvien maiden omia ja suomalaisia yrityksiä. Asiasta ei tehdä erittelyä myöskään strategisissa painopisteissä (s. 8) tai kehityspoliittisten tavoitteiden listauksessa (s. 10); niissä pelkästään todetaan, että määriä raportoidaan ja että rahoitettavien yritysten kokonaismäärän osalta ”Noudatetaan UM:n kehitysyhteistyön tulosraportoinnin metodologiaa”. Fingon näkemyksen mukaan **Finnfundin tulisi ennen kaikkea tukea kehittyvien maiden omia yrityksiä** ja se olisi tärkeää myös tuoda esiin omistajaohjauksessa. Luonnoksessa olisi tärkeää tuoda esiin myös tahtotilaa siitä, että Finnfund pyrkii aktiivisesti tukemaan erityisesti vähiten kehittyneiden maiden eli ns. LDC-maiden yrityksiä.

- **Sivu 3, kolme ensimmäistä kokonaista kappaletta.** Näissä kappaleissa puhutaan mm. kestävän ja kannatettavan yksityisen sektorin kehittämisestä kärsivällisellä rahoituksella sekä kaiken kaikkiaan kestävän kehityksen edistämisestä. Näissä kappaleissa **olisi hyvä viitata myös Suomen keskeisiin kehityspoliittisiin tavoitteisiin** eli eriarvoisuuden ja köyhyyden poistamiseen. Näin ei nyt tehdä luonnoksessa ollenkaan. Lisäksi Fingo havaitsee kappaleissa keskinäistä ristiriitaa, kun ensimmäisessä kappaleessa puhutaan ”oikeudenmukaisesta siirtymästä ympäristöystävälliseen kehitykseen” ja kolmannessa ”laaja-alaisen talouskasvun aikaansaamisesta”. Jälkimmäisen voisi korvata esimerkiksi näin: ”ekologisesti ja sosiaalisesti kestävän talouden vahvistamisesta”.
- **Sivu 3, viimeinen kappale.** Tässä Ukrainan tukea esittelevässä kappaleessa voisi tarkentaa, onko toisella rivillä **kyse yleensä liiketoiminnan säilymisestä vai nimenomaan ukrainalaisen liiketoiminnan säilymisestä**. Myös viimeisessä lauseessa voisi olla tarkennusta siitä, millaisia sijoituskohteita tässä yhteydessä tavoitellaan.
- **Sivu 4, toiseksi alin kappale.** Lisäysehdotus (kursiivilla) lauseeseen: ”Finnfundia kannustetaan myös vahvistamaan rooliaan ja suomalaisten yritysten roolia kehittyvien maiden puhtaan siirtymän *tukijoina ja toteuttajina...*”
- **Sivu 5, ensimmäinen kokonainen kappale.** Esitämme poistoa (yliviivauksella) ja muutoksia (kursiivilla) seuraavasti: ”Kehityspoliittisten tavoitteiden lisäksi Finnfundin edellytetään toimivan kustannustehokkaasti ja *tappiota tuottamatta taloudellisesti kannattavasti*. Haastavassa markkinatilanteessa yhtiön toivotaan kiinnittävän erityisestä huolta *yhtiölle asetetun kannattavuustavoitteen* itsekannattavuuden saavuttamiseen ja tarvittaessa laajentavan sijoitusten alueellista hajautusta, *kuitenkaan luopumatta tavoitteesta tukea mahdollisimman kattavasti nk. vähiten kehittyneitä (LDC) maita*”. **Perustelut muutokselle:** tämä muotoilu olisi linjassa Finnfund-lain toisen pykälän, ensimmäisen kappaleen viimeisen lauseen (”Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille”).
- **Sivu 5, toinen kokonainen kappale.** Fingo esittää tämän kappaleen loppuun lisäystä: ”Finnfundin tulee tietoisesti ohjata **rahoitusta suoraan vammaisten ihmisten omaan yritystoimintaan ja työllistämiseen**, koska se on tehokas keino edistää sekä vammaisten oikeuksien toteutumista että kestävämpää yhteiskuntaa.” Vammaiset ihmiset ovat kaikkialla maailmassa yksi syrjityimmistä vähemmistöistä. Osallisuus työelämässä ja liiketoiminnassa kuuluu vammaisten ihmisten oikeuksiin. Se parantaa heidän yhteiskunnallista asemaansa: heihin aletaan suhtautua aktiivisina, hyödyllisinä osajina sen sijaan, että heitä pidettäisiin taakkana ja hoivan kohteina. Yritystoiminnassa ja työllistymisessä riittää esteitä etenkin silloin, kun muu yhteiskunta ja oma lähiyhteisö ei usko vammaisten ihmisten mahdollisuuksiin, vaan jättää heidät vaille koulutusta ja sallii syrjinnän työmarkkinoilla. Erityisesti vammaisten naisten ja tyttöjen asema on heikko. Vammaisten henkilöiden oikeuksien edistäminen puuttuu toistaiseksi Finnfundin tavoitteista, mutta se sopisi niihin erinomaisesti.

Toiminnan periaatteet

- **Sivut 5–6, sivujen taitteessa oleva kappale.** Huomio ja täydennysesitys: On hyvä, että Finnfundin kautta rahoitusta saavat yritykset ovat sitoutuneet ihmisoikeuksien edistämiseen UM:n vuoden 2015 HRBA-ohjeen mukaisesti. Koska ohjeistus on 8 vuoden takaa ja **UM on julkaissut kattavan ja laadukkaan ulkoisen HRBA-evaluaation loppuvuodesta 2023, olisi toivottavaa, että evaluaation tulokset**, mm. ”Strengthening human rights-related capacities in private sector instruments underway but HRBA application is still weak” **huomioitaisiin täysimääräisesti omistajaohjausmuistiossa.** Muistion olisi hyvä sisältää konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, miten toiminnan ihmisoikeusperus-taisuutta pyritään parantamaan paikoitellen heikolta tasolta. Samalla olisi hyvä kirkastaa, kuinka ihmisoikeusvaikutusten seuranta on järjestetty.
- **Sivu 6, toinen kokonainen kappale.** Se käsittelee Finnfundin verovastuullisuutta. Lisäysehdotus kappaleen loppuun: ”**Finnfundin tulee olla erityisen huolellinen arvioidessaan yhteistyökyyvyyttömille lainkäyttöalueille tehtyjen sijoitusten verovastuullisuutta** sekä arvioida verovastuullisuuteen liittyvien riskien ja kohteesta saatavien kehitysvaikutusten suhdetta. Finnfundin on kannattavaa tehdä asiassa yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.”
- **Sivu 6, kolmas kokonainen kappale.** Se käsittelee ilmastokysymyksiä. Muokkaus- ja täydennysesitys lauseelle, joka alkaa ”Yhtiötä kannustetaan jatkossakin rahoittamaan...”. Ehdotettu versio: ”Yhtiön **tulee rahoittaa entistä aktiivisemmin sopeutumiseen tähtäviä hankkeita**, sillä ilmastonmuutokseen sopeutumistoimille ja ilmastonmuutoksen aiheuttamien menestysten ja vahinkojen korvaamiselle on kehittyvissä maissa kasvava tarve. Näin myös Suomen valtion kanavoiman ilmastorahoituksen jakautuminen hillinnän ja sopeutumisen välillä toteutuisi paremmin.”

Finnfundin kehityspoliittisen vaikuttavuuden ja hallinnon tehokkuuden seurannasta

Huomioita:

- Finnfundin toimintaa ohjaavat useat erilliset dokumentit sekä raportointivelvollisuus erilaisista kysymyksistä. Toiminnalle on myös asetettu strategisia indikaattoreita, joiden ohjaavien vaikutusten voi olettaa olevan merkittävä: mikäli mittareita vasten syntyy raportoitavaa, tuloksetkin ovat oletettavasti tavoitteiden mukaiset. Yksikään strategista indikaattoreista ei kuitenkaan mittaa suoraan kehityspoliittista vaikuttavuutta. Tästä huolimatta Finnfundille on asetettu velvoite seurata vaikuttavuutta, ikään kuin erillisenä/rinnakkaisena prosessina DEAT-työkalulla ja mm. hyödyntäen edustusmahdollisuuksia yritysten hallituksissa. *Mikäli laadullisten mittareiden hyödyntäminen on pois suljettua, olisi olennaista pyrkiä löytämään määrällisiä mittareita vaikuttavuuden – ja erityisesti ihmisoikeusvaikutusten – arvioimiseksi.* Tämä toisi ryhtiä vaikuttavuuden mittaamiseen ja edesauttaisi Finnfundia myös ”vaikuttavuustulosten” raportoinnissa.
- Finnfundin tulee jatkaa pitkäaikaista kehittämistyötään relevanttien indikaattorien määrittämiseksi ja seurannan kehittämiseksi niin ihmisoikeuksien kuin naisten aseman edistämässä sekä ilmastonmuutoksen hidastamisessa ja sopeutustoimissa.

Esityksiä:

- Strategisissa indikaattoreissa tulee aiempien vuosien käytännön mukaisesti olla indikaattori ”Matalan ja alemman tulotason maihin kohdistuvat sijoitukset osuutena Finnfundin sijoituspäätösten arvosta (sekä alaindikaattorit LDC, LIC ja LMIC maaryhmien osuuksista)”.

Perustelu: Finnfund ei voi toteuttaa kehityspoliittista tehtäväänsä toivotulla vaikuttavuuden tasolla ja pitkäjänteisesti ilman sijoitusten ohjausta alemman tulotason maihin. Myös eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on lausunnossaan valtion talousarviosta vuodelle 2024¹ pitänyt tärkeänä, että Suomi suuntaa kansainvälisten suositusten mukaisesti vähintään 0,2 prosenttia BKTL:sta kehitysrahoitusta vähiten kehittyneille ja hauraille valtioille ja asiaa seurataan budjettikirjassa.

- On hyvä, että luotujen työpaikkojen osalta laadullisiin tekijöihin kohdistetaan huomiota. Indikaattorissa tulisi nimenomaisesti ottaa huomioon ay-oikeuksien ja ILO:n ydinkonventioiden toimeenpanon edistäminen.

Helsingissä, 8.12. 2023

Ilmari Nalbantoglu
Vaikuttamistyön johtaja

Lisätietoja:

Outi Hakkarainen, kestävän talouden asiantuntija, outi.hakkarainen@fingo.fi, puh. 050–317 6728.

¹ Verkkoviite: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/UaVL_3+2023.aspx